

Originalas paštu siunčiamas nebus

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
El. paštas: lrvkanceliarija@lrv.lt

2020 m. spalio 16 d.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
El. paštas: finmin@finmin.lt

DĖL DNR PLANO ĮGYVENDINIMO BIOTECHNOLOGIJŲ SRITYJE

Pandemija parodė, kad valstybėms ir verslui viena svarbiausių priemonių susidorojant su ekonominėmis pandemijos pasekmėmis buvo jų skaitmenizacijos lygis ir ekonomikos tvarumas. Atsižvelgdama į valstybių ir verslo pažeidžiamumą didelio masto iššūkių akivaizdoje, ir siekdama sušvelninti tokių įvykių poveikį Europos Sąjungos šalių ekonomikai ateityje, Europos Komisija skyrė beprecedentinės apimties pinigų sumas ekonomikos atsigavimui susidorojant su COVID-19 pasekmėmis ekonomikai, skatinant ekonomikos skaitmenizaciją (20% ES lėšų) ir tvarų augimą (37% ES lėšų). Valstybėms narėms šias lėšas leidžiama investuoti tik į tokias kryptis atitinkančias priemones.

2020 m. birželio 10 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (**Vyriausybė**) patvirtino Ateities ekonomikos DNR planą (**DNR planas**), kuriuo investuojamos Europos Sąjungos Lietuvai paskirtos lėšos. Kaip vieną iš penkių Vyriausybės patvirtintų investicijų prioritetų, Vyriausybė iš esmės teisingai išskyrė prioritetą, nukreiptą į Inovacijų ir mokslinių tyrimų ekosistemos stiprinimą. Taip pat Vyriausybė teisingai išsikėlė sau ambicingą tikslą – iki 2030 m. tapti patraukliausia Europos šalimi gyvybės mokslų industrijų plėtrai 2030 m. ir pasiekti, jog gyvybės mokslų industrijos dalis sudarytų 5% Lietuvos BVP.

Tačiau vien teisingo prioriteto nusistatymas ir tikslų išsikėlimas yra nepakankamas siekiant įgyvendinti valstybės vizijas šioje srityje, nes tikslui pasiekti reikalingos tinkamos priemonės. Dauguma valstybės pasirinktų priemonių yra orientuotos į fundamentinių mokslų finansavimą. Tai pagal apibrėžimą net teoriškai negali prisidėti prie reikšmingo ekonomikos augimo per artimiausius 5 metus, o realiai gal net ir per 10 metų. Fundamentiniai mokslai gražą duoda tik ilgalaikėje 15-20 metų trukmės perspektyvoje. Tuo tarpu Europos Komisijos priemonės yra orientuotos į taikomųjų mokslų finansavimą. Todėl pasirenkamos priemonės turi užtikrinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą su tikslu, kad moksliniai tyrimai 5 metų bėgyje taptų komercializuojamais produktais. Teisingas balansas tarp fundamentinių ir taikomųjų mokslų finansavimo užtikrintų trumpalaikių tikslų įgyvendinimą, neatsisakant ilgalaikių ambicijų, ir būtų tas realus pagrindas siekti numatyto 5% gyvybės mokslų sektoriaus indėlio į BVP iki 2030 metų.

Atsižvelgdamas į tai, biotechnologijų srityje veikiantis Lietuvos verslas šiuo raštu inicijuoja parengimą strategijos, pagal kurią investuojant ES šiuo metu paskirtas lėšas, ir ateityje – kitus Lietuvos skiriamus finansavimo instrumentus – bus sukurta didelę BVP dalį kurianti pramonės šaka.

1. Tinkamai koncepcijai parengti reikia laiko

Mes suprantame, kad Lietuvos Respublika kaip ir visos kitos šalys turi skubiai parengti ir pateikti Europos Komisijai derinimui atsigavimo planą iki 2021 m. balandžio 30 d. Tai yra pakankamai trumpas laiko tarpas, tačiau jis yra pakankamas, norint parengti kokybišką koncepciją ir pasirinkti jos įgyvendinimo priemones.

Vis tik termino laikymasis savaime negali būti tikslas ir prioritetas. Šiai dienai Vyriausybė ir kompetentingos ministerijos nepagrįstai teikia prioritetą skubai, o ne kokybės ir turinio užtikrinimui.

2020 m. liepos 8 d. Vyriausybės nutarime Nr. 750 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano veiksmų ir projektų įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ („**Tvarkos aprašas**“) 2.3. ir 2.4. p. yra nustatytas 60 dienų terminas koncepcijai parengti ir patvirtinti. Toks terminas yra objektyviai per trumpas siekiant parengti tinkamą ir

kokybišką koncepciją. Konkrečiai, Biotechnologijos srities pramonės plėtra Lietuvoje koncepcija („**Biotech koncepcija**“) buvo parengta ir priimta per 32 dienas.

Be to, DNR plano koncepcijų sprendimų priėmimo etape trūksta skaidrumo ir realaus socialinių ir ekonominių partnerių įtraukimo į DNR plano veiksmų įgyvendinimo koncepcijų rengimo ir sprendimų priėmimo procesus. Europos Komisija skatina dialogą su visomis suinteresuotomis šalimis, tame tarpe ir verslu. Koncepcijas ir jų įgyvendinimo priemonių aprašus rengia ministerijos ir pastarosios pristato ir balsuoja už jų patvirtinimą, socialiniai ir ekonominiai partneriai neturi jokių realių galimybių kokybiškai įsitraukti į šį procesą.

Greitis, operatyvumas ir ministerijų iniciatyva be abejo savaime nėra blogai ir sveikintina. Tačiau skubėti reikia tikslingai ir kokybiškai, ypač atsižvelgiant į planuojamas beveik milijardą EUR siekiančias investicijas į sektorių ir ilgalaikį poveikį turinčius tikslus, kuriuos norime pasiekti.

2. Dabartinė koncepcija neatskleidžia tikrųjų sektoriaus problemų ir yra netinkama siekiamų tikslų įgyvendinimui

Šiuo konkrečiu atveju skubotas koncepcijos parengimas iš esmės lėmė, kad koncepcijoje yra netinkamai identifikuotos Lietuvos biotechnologijų sektoriaus problemos ir todėl pasirinktos netinkamos investicijų kryptys. Apsiribota abstrakčiai įvardijama problema: „*sprendžiama problema – netvari gyvybės mokslų industrijos plėtra ir nepakankamas potencialo išnaudojimas. Su plėtros iššūkiais susiduria tiek pažengusios sektoriaus įmonės, tiek startuoliai*“. Tačiau iki pačios problemos, kurią privalome išspręsti, norėdami pasiekti užsibrėžtą tikslą, iš esmės koncepcijoje net nėra prieita.

Mūsų įsitikinimu, esminės sektoriaus problemos yra susijusios su tuo, jog Lietuvoje turime ypač stiprias fundamentines žinias, tačiau menkus šių žinių pavertimo į produktus, verslo vystymo ir komercinius įgūdžius. Tuo tarpu iš koncepcijos ir priemonių aprašymų akivaizdu, kad mes ir vėl einame ta kryptimi, kad iš esmės finansuojami fundamentiniai mokslai. Tuo tarpu verslo ir mokslo bendradarbiavimui ir taikomųjų mokslų finansavimui skiriama tik labai maža lėšų dalis - akivaizdžiai per maža, norint pasiekti biotechnologijų sektoriaus ekonominį proveržį. Judant šia kryptimi, valstybės užsibrėžtų tikslų ir Europos Sąjungos nustatytų sąlygų lėšų skyrimui yra neįmanoma įgyvendinti.

Norint pasiekti šiuos tikslus, reikia iš esmės pakeisti finansavimo kryptį ir nukreipti ją į mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Užtikrinti, kad universitetai, veikiančios įmonės ir startuoliai galėtų sau leisti įsigyti kokybiškas komercializavimo paslaugas: ar tai būtų kontraktinės tyrimų organizacijos (angl. contract research organization), ar verslo akseleratoriai startuoliams. Jeigu šiuo metu valstybė skiria šiuos tokius resursus finansuoti MTEP produktus iki 7-8 technologinės parengties lygio, tai 9-10 lygiui (produkto komercinimas ir įvedimas į rinką) iš esmės finansavimo nėra. Biotechnologijų sektoriaus kuriami produktai yra skirti pasaulinei, o ne vietinei rinkai, todėl turi būti skiriami gerokai didesni finansiniai išteklių rezultatyviai vykdyti šias veiklas.

Iš valstybės pusės, būtina esminio pokyčio sąlyga yra tinkamos institucinės sąrangos sukūrimas. Šiuo metu nėra nei vienos institucijos, kuri strategiškai prižiūrėtų mokslo-verslo bendradarbiavimą bei administruotų ir efektyviai skirstytų tiek valstybės, tiek Europos Sąjungos lėšas į inovacijas ir mokslinius tyrimus. Valstybės resursai yra paskirstyti tarp skirtingų ministerijų, institucijų ir agentūrų.

3. Mūsų siūlymai

Esame įsitikinę, kad DNR plano įgyvendinimo kontekstas yra unikali galimybė iš naujo įvertinti Lietuvą ir jos konkurencingumą viso pasaulio kontekste, sukonzentruoti priemones, stabdančias šio sektoriaus Lietuvoje susikūrimą ir plėtrą, užtikrinant protų pasilikimą, grįžimą ir įveiklinimą Lietuvoje. Todėl mes parengėme siūlomas Biotechnologijų pramonės srities koncepcijos apmatas, remdamiesi geraisiais užsienio valstybių pavyzdžiais (Airija, Suomija), Europos Sąjungos ir užsienio praktika bei atsižvelgdami į Lietuvos kontekstą. Šie koncepcijos apmatai turėtų būti toliau vystomi ir išanalizuoti bei pateikti sprendimai jos įgyvendinimui.

Jeigu būtų pritarta šiems koncepcijos apmatams, šį raštą pasirašiusių verslo organizacijų nariai įsipareigoja finansuoti detalios koncepcijos skubų parengimą, laikantis Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų dėl tokių koncepcijų parengimo ir derinimo su Europos Komisija.

Mes tikime, kad Lietuva turi didelį potencialą tapti pasaulinio lygio Biotech šalimi, kaip kad šiuo metu yra FinTech, tik tam reikia labai aiškios platformos verslo ir universitetų bendradarbiavimui ir atliekamų mokslinių tyrimų komercializavimo paslaugos įperkamumui. Tik taip mes galime užtikrinti, kad investuodama milijonus eurų į fizinės infrastruktūros sukūrimą, Lietuva kaip valstybė gaus maksimalią naudą iš Lietuvoje atliekamų tyrimų pagrindu komercializuotų produktų pardavimų. Tai nėra nepasiekiamas, ką aiškiai demonstruoja Airijos ir Suomijos valstybių pavyzdžiai.

Apibendrinant aukščiau pateiktus argumentus, **p r a š o m e:**

1. peržiūrėti koncepciją;
2. į jos rengimą įtraukti Lietuvos verslą atstovaujančių organizacijų - LVK ir LPK atstovus;
3. įtvirtinti verslo organizacijų nuomonės/išvados privalomą įvertinimą prieš koncepcijų svarstymą Investiciniame komitete.

Tikimės, kad pateikti pasiūlymai bus priimtini. Esame pasiruošę pasiūlyti visapusišką paramą ir prisidėti prie išvardintų pasiūlymų įgyvendinimo.

Priedas: BIOTECH Lietuva.

Pagarbiai

Andrius Romanovskis

Lietuvos verslo konfederacijos
prezidentas

Ričardas Sartatavičius

Lietuvos pramonininkų konfederacijos
generalinis direktorius